

Ds Oane Reitsma

Bevrijding komt niet zómaar. Eerst moet dat volk zich bewust worden dat de situatie waarin ze zich bevinden een onrechtvaardige is – de vis in de kom die zich realiseert dat hij niet in de wijde zee zwemt. Vervolgens moet er iemand overtuigd worden om de leiding te nemen, en die leider moet dan ook zelf de noodzaak inzien van die enorme operatie om dat volk te bevrijden. Er moet een Faraó overtuigd worden met krachtige middelen om het volk te laten gaan. Het moet praktisch georganiseerd worden om al die duizenden in de nacht te laten vertrekken. En al die stappen brengen krachten voort, die niemand had kunnen vermoeden, en niemand in de hand heeft. Overweldigende krachten. Een rivier vol bloed, kikkers, muggen, veeziekte, zweren, hagel, sprinkhanen, duisternis en dood (van alle eerstgeborenen). Al die stappen, al die werkelijkheden, waarvan niemand aan het begin van het boek, een paar weken geleden, ooit had kunnen bevroeden dat ze zouden kunnen bestaan, daar moeten ze doorheen. En al die wegen moeten bewandeld worden, die krachten ingezet en ervaren, om uiteindelijk tot die bevrijding te komen. En dan is die tocht van 40 jaar door de woestijn nog niet eens begonnen! Nee, bevrijding komt niet zomaar.

Ik vertel dit verhaal nog een keer, nu met iets andere woorden. Bevrijding komt niet zomaar. Eerst moet men zich bewust worden hoe ernstig de situatie is, hoe serieus. De mensen moeten weten dat de situatie waarin ze zitten niet normaal is. Vervolgens moeten politieke leiders en deskundigen de leiding nemen en zelf ook de noodzaak van de situatie inzien. Een ziekte moet met zeer krachtige middelen overtuigd worden dat andere krachten groter zijn dan hem. Het moet praktisch georganiseerd worden (maatregelen genomen!) om tot die bevrijding te komen. En al die stappen brengen werkelijkheden voort waarvan niemand aan het begin van dit jaar had kunnen bevroeden dat ze zouden kunnen bestaan: plagen voor menselijk welzijn, economie, gezondheidszorg, van eenzaamheid, terneergeslagenheid en ziekte. Toch moeten we daar doorheen: alle mogelijke krachten moeten worden ingezet om tot die bevrijding te komen. En misschien is ook hier die tocht van 40 jaar door de woestijn nog niet begonnen.

Het gaat vandaag over overweldigende krachten, die niemand in de hand heeft, maar die zorgen voor donkere wolken boven ons bestaan in allerlei opzichten. Dat gevoel van bedrukking: wanneer komt er een eind aan? Uit die overweldigende, bedrukkende krachten komen allerlei andere problemen voort, maar die bedrukkende krachten die de oorzaak zijn, zijn onzichtbaar. Ja, ze worden wel gepersonificeerd, de een heet Faraó, de ander CoVid-19, maar hebben daarmee nog niet een persoonlijke naam. Het zijn vage, onderdrukkende krachten. De krachten die er uit voort komen zijn wel zichtbaar, in de slavendrijvers, in ziekte, eenzaamheid, ..., ... En om daar los van te komen moeten wegen bewandeld worden waar we nog niet eerder geweest waren. En niet ééntje, maar een heel rijtje achter elkaar. Toen dit jaar 2020 begon had ik nog nooit gehoord van 'flatten the curve', 'social distancing', 'lockdown' – laat staan van een 'intelligente lockdown' –; ik had me nooit afgevraagd hoeveel IC-bedden Nederland überhaupt heeft. En nu vragen we het ons allemaal af – onvermoede werkelijkheden doen zich voor.

Die kwade krachten nemen wel – we ervaren dat allemaal – helemaal bezit van je. Althans: afgelopen vrijdag sprak ik (telefonisch) een gemeentelid, die vanwege medische conditie tot de 'risicogroepen' behoort, en zij zei tegen mij: het is een onzichtbare vijand [die ons overvalt; wat doe je:] blijf je staan of laat je je bij voorbaat al platleggen?

Ik vond dat de mooiste samenvatting van dit gedeelte van Exodus. Als we het over bevrijding hebben, moet je je afvragen waarvan je bevrijd wordt (wilt worden) en waardoor je bevrijd wordt. Waarvan we bevrijd willen worden zijn die overweldigende krachten die onvrijheid bewerkstelligen. Die hun eigen status quo creëren. Die je dwingen je gedrag aan te passen en ons in werkelijkheden dwingen die we niet voor mogelijk hadden gehouden.

Maar vandaag gaat het verhaal ook om een andere kracht. De kracht *waardoor* we bevrijd worden. Een kracht die – het duurt even, maar – uiteindelijk nóg overweldigender is dan die beperkende krachten. En die

kracht moeten we ook eerst leren kennen, leren duiden. Die kracht krijgt wèl een naam in Exodus (het gaat in Exodus immers steeds over wie wel en niet een naam krijgt): JHWH, de bevrijdende kracht die, niet altijd meteen zichtbaar, maar uiteindelijk doorzet. Die kracht leert ons dat niet alleen ziekte en dood oermachten zijn die ons in bezit nemen, maar dat uiteindelijk de bevrijdende liefde doorzet, de vasthoudendheid van de hoop, en dat we daar met huid en haar bij betrokken raken. Die bevrijdende kracht neemt uiteindelijk bezit van ons – ook al moet die 40 jaar door de woestijn nog beginnen

Het regende, het stormde, maar in Gosen niet. Want daar woonden de mensen die dat verhaal van de hoop levend hielden, die liederen van verwachting zongen. Over die bevrijdende kracht die uiteindelijk wint van alles, of het nu Farao heet of corona.

Wij worden geteisterd door crises. Eenzaamheid. Een demente partner niet meer mogen bezoeken. Angst misschien om zelf ziek te worden. Onzekerheid over je school en je werk. In dat soort crises is bevrijding moeilijk denkbaar. Maar er zal weer een dag komen, dat we hier *samen* in de Ontmoetingskerk zitten. En ondertussen doen we het allen *samen*.

Ik maak een wending. Het evangelieverhaal komt vandaag uit het evangelie van Johannes. Jezus' goede vriend Lazarus is gestorven. Jezus is er laconiek onder. "Deze ziekte loopt niet uit op de dood, maar op de eer van God," zegt hij. Martha en Maria, hier opgevoerd als zussen van Lazarus, snappen daar niks van: hoe kun je dat nu zeggen in deze situatie?

Wij weten – achteraf – het antwoord. Omdat Hij de verpersoonlijking werd van die Bevrijdende Kracht die we al in Exodus tegenkomen. In een ernstige crisis is Pasen, Opstanding, ondenkbaar als je er midden in zit. Maar aanstaande woensdag, 1 april, herdenkt Enschede dat 75 jaar geleden de Bevrijding hier kwam. Bevrijding kwam, toen, bevrijding kwam in Egypte, en bevrijding zal hier komen. De plagen zijn geen straf van God voor Egypte. De plagen zijn een teken van leven voor het volk Israël. En daarom weten wij: de nieuwe morgen zal komen voor iedereen die nu in duisternis verkeert. Het zal weer Pasen worden!

Wij horen Johannes 11

11 ¹Er was iemand ziek, een zekere Lazarus uit Betanië, het dorp waar Maria en haar zuster Marta woonden – ²dat was de Maria die Jezus met olie gezalfd heeft en zijn voeten met haar haar heeft afgedroogd; de zieke Lazarus was haar broer. ³De zusters stuurden iemand naar Jezus met de boodschap: 'Heer, uw vriend is ziek.' ⁴Toen Jezus dit hoorde zei hij: 'Deze ziekte loopt niet uit op de dood, maar op de eer van God, zodat de Zoon van God geëerd zal worden.' ⁵Jezus hield veel van Marta en haar zuster, en van Lazarus. Diep bewogen ³⁴vroeg hij: 'Waar hebben jullie hem neergelegd?' Ze zeiden: 'Kom maar kijken, Heer.' ³⁵Jezus begon ook te huilen,

⁴³Daarna riep hij: 'Lazarus, kom naar buiten!' ⁴⁴De dode kwam tevoorschijn, zijn handen en voeten in linnen gewikkeld, en zijn gezicht bedekt door een doek. Jezus zei tegen de omstanders: 'Maak de doeken los, en laat hem gaan.'

Amen

Deze preek is gepubliceerd op <http://pgenschede.nl/preken> Gelieve deze preek alleen voor persoonlijk gebruik aan te wenden, en niet zonder overleg met de auteur voor verdere publicatie of verkondigingsdoeleinden te gebruiken